У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ВЕРЕСНЯ 1971 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 2, 1971 No. 162. VOL. LXXVIII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 1 вересня 1971

В АМЕРИЦІ

В СТОЛИЦІ ЧІЛЕ САНТІЯГО робітники окупували два важливі індустрійні підприємства — одну із найбільших броварень і компанію Інса Автомобіл Тайр, що її співласником є американська компанія Дженерал Тайр в Акроні. Соціялістичні провідники робітничих спілок погрожують, що робітники окупують також телефонічну компанію, що її власником в 70 відсотках є Інтернаціональна Телефонічна і Телеграфічна Компанія ЗСА.

ПРОВІДНИК ЖИДІВСЬКИХ ЕКСТРЕМІСТІВ У НЮ ЙОРКУ рабін Маєр Кагане, промовляючи до 1 500 зібраних жидів в нюйоркській дільниці Іст Флетбуш, закликав організувати громадянські автові патрулі й озброїти мешканців рушницями 0.22 мм. калібру для оборони перед грабіжниками і вбивниками. Було скликане жидівське віче з приводу вбивства двох власників крамниць в цій околиці. Кагане атакував дуже гостро посадника Ліндзі і нюйоркську поліцію за їх неспроможність охоронити життя й безпеку мешканців міста.

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ Вілліям Т. Кейгілл проголосив стейт Ню Джерзі у зв'язку із однією з найтяжчих повеней в історії стейту, яка з кінцем минулого тижня спустошила багато місцевостей, зокрема Бавнд Брук, територією „стихійного лиха" й добивається федеральної допомоги для пошкодованих мешканців стейту. В деяких місцевостях стейту протягом 24 годин з п'ятниці на суботу минулого тижня випало по 11 інчів дощу. Останні в історії стейту такі зливні дощі були в 1875 році. „Щастям" для стейту вважають те, що внаслідок довгої погоди земля була дуже суха й резервуари могли сприйняти більше води. На території стейту 300 родин залишилися без домів.

В СТЕЙТІ АЛЯБАМА скреслено із реєстрів одержувачів допомоги з титулу суспільної опіки 33 000 осіб, в тому числі здебільшого негрів. Проведено ці редукції у зв'язку із загальною тенденцією у ЗСА зменшити кошти суспільної допомоги. Обраховують, що таким чином досі протягом чотирьох місяців заощаджено понад п'ять мільйонів долярів.

У СВІТІ

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ СПІРО ЕҐНЮ РЕПРЕЗЕНТУВАТИМЕ Америку на святкуваннях від 13-18 жовтня цього року 2.500-річчя Ірану, чи пак Персії. Святкування відбудуться головно в Персополісі, що його заснував був перський цар Кір. Можливо, що у зв'язку з тією подорожжю Еґню відвідає також деякі інші країни. На святкуваннях в Ірані буде присутній від Совєтів совєтський „президент" Микола Підгорний.

ДО ПАРИЖУ ПРИБУВ уже новий голова американської делеґації на тамошній затяжній конференції про В'єтнам, амбасадор Вілліям Портер. Це вже третій з черги голова американської делеґації у Парижі за урядування президента Ніксона: після Генрі Кебота Ладжа і Дейвіда Бруса. Ті обидва висококваліфіковані дипломати зреклися того становища, не здобувши ніяких успіхів внаслідку впертої відмови комуністів ділово дебатувати про можливості замирення.

ЧИСЛО ЗБРОЙНИХ СИЛ У В'ЄТНАМІ ВПАЛО до 218.000 й відкликування американських військовиків відтіль поступає швидшим темпом, як передбачувано. До 1 грудня ц. р. те число впаде не тільки до цифри 184.000, яку визначив був през. Ніксон, але — можливо — ще нижче.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ АНВАР САДАТ НАРІКАВ гірко на „фраґментацію" арабського світу, при чому зокрема критикував йорданського короля Гуссейна, який ніби не хоче воювати проти Ізраїлю, зате зосередив свої війська проти Сирії. Анвар Садат виголосив одногодинну промову через радіо,повторивши , що до кінця цього року мусять повернутись окуповані Ізраїлем арабські землі — мирно або війною. Садат заповів, що після того, як плебісцит затвердить конфедерацію Єгипту, Лібії і Сирії, то Єгипет змінить свою офіційну назву „Об'єднана Арабська Республіка" на „Арабська Республіка Єгипту".

ЯПОНІЯ ПРОГОЛОСИЛА, що вона підтримає в Об'єднаних Націях внесення, що виключення з ОН Вільного Китаю є „важливою справою", яка вимагає двох третіх голосів „за", щоб рішення стало правосильне. Таким чином Вільний Китай вірогідно залишиться в Об'єднаних Націях. Таке саме становище зайняли Філіппіни.

През. Ніксон проти передавання сенатській комісії урядових плянів мілітарної допомоги для закордону

Вашингтон. — Секретар оборони ЗСА Мелвін Р. Лерд подав до відома рішення президента Ніксона з вівтірка 31 серпня ц. р. про передавання на розгляд Конґресу секретних плянів мілітарної допомоги для закордону, устійнених на довшу мету. З вимогою, щоб Уряд ЗСА передавав такі пляни на розгляд і для ознайомлення Конґресових комісій, виступала кількома наворотами сенатська комісія для закордонних взаємин, що її очолює сенатор Дж. В. Фулбрайт. 29 липня ц. р. ця комісія вирішила 15 голосами проти 0 припинити всю мілітарну допомогу для закордону аж до часу, поки Пентаґон не передасть їй на розгляд плянів цієї допомоги, встановлених на найближчих п'ять років, або поки Президент не заборонить формально передавати ці пляни на розгляд Конґресу. Заборонив през. Ніксон передавати пляни закордонної допомоги сенатській комісії закордонних взаємин чи іншим комісіям Конґресу, покликаючись щодо цього на свій „екзекутивний привілей", який уповноважує його утримувати секретність таких плянів. У своєму меморандумі для Пентаґону в цій справі през. Ніксон ствердив, що вимагані комісією пляни є „внутрішніми діловими документами" із покищо тільки пропонованими даними. Передання цього роду плянів на розгляд конгресової комісії могло б спричинити шкоду для державних інтересів. Голова сенатської комісії для закордонних взаємин Дж. В. Фулбрайт виступив уже цього самого дня із критикою рішення през. Ніксона, заявляючи, що відмова вимаганих плянів утруднить працю комісії й Сенату над схвалюванням мілітарної допомоги для закордону.

ЗСА дотримуватимуть свої союзницькі зобов'язання — запевняє Роджерс

Юстон. — Державний секретар Вілліям Роджерс виступив 31 серпня ц. р. з промовою на конвенції Американського Леґіону, запевняючи, що зміна американської політики у відношенні до Комуністичного Китаю та шукання порозуміння з Совєтським Союзом в справі обмеження стратегічної зброї мусіли прийти у пристосуванні до змінених подій і відносин у 70-их роках нашого сторіччя. Однак — запевняв Роджерс — шукання злагоди з комуністичними країнами ні в чому не послаблює американських зобов'язань супроти союзників Америки, яких вона не виречеться. В. Рожерс підкреслив, що Америка далі мусить зберігати свою збройну й економічну силу ,яка запевняє їх першість у світі, та що подорож президента Ніксона до Пекіну, як теж проголошена нова економічна політика доказують гнучкість американського плянування, яка невідхильна в сучасних відносинах і яка єдино може без шкоди для Америки зустріти несподіванки 70-их років.

Вартість доляра на закордонних біржах далі пливка

Лондон. — На лондонській біржі в четвер 26 ц.м. продавали англійського фунта спершу за 2.459 дол., згодом фунт зріс до вартости 2.48, під кінець дня становив 2. 4725 доляра, себто фунт ревальвувався на 2.9 відсотків. Нова американська економічна політика змагає до того, щоб чужинецькі валюти подорожчали на 12-15 відсотків, себто, щоб на стільки здевальвувався американський доляр, при збереженні давнього відношення до золота: 35 дол. за одну унцію золота. Таким чином американські товари були б на закордонному рину дешевшими і мали б підвищену конкуренційну силу. В Японії від проголошення президентом Ніксоном нової економічної політики був дуже сильний подаж американських долярів, так, що японський державний банк, який призбирав був долярової резерви на 11 і пів більйона, втратив пів більйона і почав знову купувати доляра. Керівний японський щоденник „Асагі Шімбун" нарікає, що непевність на торговельному ринку внаслідку підвищення Америкою додаткового на 10 відсотків мита на всі імпортовані товари, надзвичайно шкодить японському промислові, але признає, що самі японці винуваті цьому, спричинюючи своїм безконтрольним експортом дешевих товарів щораз більший дефіцит американського торговельного балансу.

У Південному В'єтнамі продовжується непевна політична ситуація

Сайгон. — Американський амбасадор Елсворт Банкер мав 31 серпня ц. р. вже сьому з черги довгу розмову з південно-в'єтнамським президентом Нгуєном Ван Тіє впродовж останніх 12-ох днів. Вже сам той факт доказує стурбування американського Уряду розвитком подій у Південному В'єтнамі. Відрадною подією були вибори до парляменту, які відбулися минулої неділі. Хоча безумовно були тут і там зловживання, що їх допускалась слухняна президентові Тіє місцева адміністрація, проте назагал ті вибори були „чисті", що доказав вибір багатьох противників політики президента Тіє. Але все ще не відомо, чи і як відбудуться президентські вибори 3 жовтня ц. р., в яких одиноким кандидатом залишився президент Тіє, бо два його суперники, віце-президент Нгуєн Као Кі і кол. генерал Дуонг Ван Мінь зреклися, не захотівши кандидувати в умовинах фальшування виборів. Ген. Дуонг Ван Мінь проголосив заяву з різким запереченням вістки, наче б він вимагав від амбасадора Банкера, щоб той „перевів" чисті вибори. Таке твердження — заявив він — ображує тих, які „не хочуть служити чужій державі". Зате він потвердив, що 19 серпня передав амбасадорові Банкерові докази на передвиборчі махінації президента Нгуєна Ван Тіє, націлені на пофальшування президентських виборів у свою користь. Від того часу він, ген. Дуонг Ван Мінь, не бачив амбасадора Банкера.

Совєти присилають щораз більше літаків і пільотів до Єгипту

Каїро. — Совєти щораз посилюють свої летунські формації в Єгипті, пільотовані совєтськими летунами. З початком минулого року вони прислали до Єгипту 4 ескадрони джетів типу МІҐ-21, до яких після того добавили ще два ескадрони МІҐ-21 і два СУ-11. В найближчому часі мають прибути туди ще три ескадрони джетових бомбовиків СУ-11. Кожний ескадрон бомбовиків має по 12-16 літаків. Крім того вони мають в Єгипті так званих перехоплювачів і 10 стежних літаків, які виконують місії над Середземним морем. Всі ті літаки обслугувані совєтськими залогами. Взагалі Совєти мають в Єгипті кругло 15.000 до 20.000 своїх військовиків — летунів, техніків, інструкторів й інший персонал. Совєти обслуговують також протилетунські ракети типу САМ-2 і САМ-3, яких є 500-1,000. Совєтські летуни й інші військовики в Єгипті виконують свою службу по пів року, після того їх заміняють інші, прислані з СССР. Це дає можливість великому числу совєтських летунів і військовиків познайомитися з географічними й кліматичними умовинами Близького Сходу. Совєти твердять і західні дипломати повторюють це — що їхні летуни й військові інструктори та дорадники перебувають в Єгипті тільки в „оборонній місії", але у випадку війни вони брали б в ній безпосередню участь, що збільшило б загрозу втягнення до арабсько-ізраїльської війни також Америки. Єгипетське летунство, включно з машинами, що їх пільотують совєтські летуни, нараховує тепер коло 550 джетів.

Косиґін їде до Альжиру, Брежнєв до Беоґраду, Підгорний до Парижу і Ганою

Москва. — Офіційно повідомлено, що в жовтні поїде до Альжиру совєтський прем'єр Алексєй Косиґін. Тому, що ледви в квітні 1969 року шість днів перебув в Альжирі голова Верховного Совєта Микола Підгорний, то теперішня візита Косиґіна підкреслює велику вагу, яку Совєти прикладають до своїх зв'язків з північно-африканськими арабськими країнами. Совєтські воєнні кораблі раз-ураз заїздять до портів Альжиру, проте Альжир не погодився дати Совєтам у себе постійну морсько-летунську базу. Під кінець вересня цього року полетить до Югославії перший секретар компартії СССР Леонід Брежнєв, який у жовтні поїде разом з Підгорним до Франції. Підгорний заповів теж свої відвідини у Північному В'єтнамі. Цю метушливість совєтської дипломатії із запряженням до неї всіх найвищих партійних і державних мужів Кремлю коментатори пояснюють зміною американської політики супроти Комуністичного Китаю та погіршенням совєтських взаємин з Єгиптом, Лібією і Суданом, де одверто переслідують місцевих комуністів.

Щоденник „Чикаґо Трібюн" опублікував велику статтю про процес В. Мороза і совєтське правосуддя в Україні

Чикаґо. — Після опублікування в дні 22 серпня ц.р. великої статті шефа свого вашинґтонського бюра Френка Старра про трагічну смерть Алли Горської великий американський щоденник „Чикаґо Трібюн" надрукував в недільному числі з 29 серпня ц.р. другу статтю цього ж журналіста п.н. „Суд над Морозом — дисидентизм і правосуддя в Україні". Нав'язуючи до засудів совєтських дисидентів Андрея Синявського, Юлія Даніеля, Андрея Амальрика та інших у минулих роках, Френк Старр ствeрджує, що найтяжчий судовий вирок з-поміж них усіх за свої дисидентські погляди одержав молодий український історик Валентин Мороз — бо аж 14 років, підкреслюючи водночас, що цей вирок найвищий з усіх, що були проголошені в післясталінський період в Совєтському Союзі. В дальшому, подавши інформацію про перший процес В. Мороза, автор статті переповідає перебіг другого процесу над ним, основуючись на інформаціях поширюваного в Україні підпільного „Українського Вісника", як також зміст писань В. Мороза, що за них його суджено. Згадує ширше також про те, що покликані на суд для свідчення проти В. Мороза свідки — літературний критик Іван Дзюба, відомий український письменник Борис Антоненко-Давидович та публіцист Вячеслав Чорновіл відмовилися свідчити, заявляючи, що процес над В. Морозом протизаконний, що його ведеться з порушенням постанов конституції УССР й СССР, як також усієї процедури Кримінального Кодексу УССР і що вони не хочуть складати будь-які зізнання і брати на себе відповідальність за участь в такому процесі і за винесений судом вирок. У зв'язку з цим Френк Старр ствeрджує, що процес над В. Морозом відбувався протизаконно за закритими дверми, але ж з участю каґебістів між публікою і приведених ними осіб і з виключенням родини і приятелів підсудного В. Мороза. Наприкінці у статті згадано про протести проти засуду В. Мороза, між ними і протест Алли Горської, яка в кілька днів після процесу була жорстоко замордована, як також про репресії, що їх застосовував совєтський режим проти дружини засудженого В. Мороза Раїси, яку позбавлено праці й мешкання.

Адв. Іван Панчук видав монографію про буковинські поселення в Манітобі

Дітройт. — Відомий американський і український громадський діяч, колишній президент (в рр. 1947-1953) ЗУАДК-у й автор студії про Шевченків „Заповіт", що була видана УНСоюзом 1965 року, адвокат Іван Панчук і видав англійською мовою моногафрію про буковинські поселення в Манітобі п.н. „Bukowinian Settlements in Southern Manitoba (Gerdenton Area)".

Адв. Іван Панчук

Надрукована монографія ротапрінтним способом на 86 сторінках вел. кварто з багатьма ілюстраціями і документальними матеріялами. В монографії подана коротко історія поселень українських вихідців — селян із Північної Буковини, які поселилися були з кінцем 19-го і з початком 20го сторіччя в південній Манітобі, ще перед тим, заки вона стала провінцією. Силами і працею українських іміґрантів було створене поселення Гардентон й інші поселення в околиці Стюарурду, побудовані церкви й започатковане життя на нових землях. Історія цих поселень подана адв. І. Панчуком на 28 сторінках друку й ілюстрована 53 оригінальними фотографіями з життя, праці й побуту українських іміґрантів — їх господарств, церков, свят і зустрічей, з докладним описом, датами, назвами та іменами до кожної фотографії. В додатку до монографії надруковані карти околиць, з яких іміґранти вийшли і в яких поселилися, географічно - історична довідка про Стюартбурн й околицю, список перших буковинських поселенців в цій околиці,

(Закінчення на стор. 3-й)

НА СОЮЗІВЦІ З КІНЦЕМ ЦЬОГО ТИЖНЯ: ДІВЧАТА — ЯК МАКІВ ЦВІТ, ХЛОПЦІ — ЯК СОКОЛИ!

Ансамбль Бандуристів при ОДУМ, Торонто.

Дівочий хор „Молода Україна", ОДУМ — Торонто.

Танцювальна група і струнний ансамбль, ОДУМ – Чикаґо

Дівочий хор ОДУМ, Чикаґо.

Союзівка, Керґонксон. — Прийнята вже парафраза: „Нема то, як на Союзівці!" завжди актуальна на цій виховно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, де найбільше вона виправдується під час зв'язаного із Святом Праці великим кінцем тижня на початку вересня, що є рівночасно наче б формальним закінченням вакційного сезону. Дослівно тисячі молоді і старших в тому часі з усіх усюдів Америки і Канади приїжджають на цю оселю, наче на який національний спортово-мистецько-розваговий здвиг, щоб позмагатись в тенісі чи плаванні, щоб побувати на мистецьких імпрезах, щоб потанцювати та щоб зустрітись з іншими, себе взаємно побачити. Як відомо, вже від багатьох років Карпатський Лещетарський Клюб в Ню Йорку, з уповноваження Української Спортової Централі Америки і Канади, влаштовує тенісові і плавацькі змагання на кортах і в басейні Союзівки. У змаганнях беруть участь чоловіки і жінки, сеньйори й юнаки. Опісля відбувається церемоніяльна передача нагород переможцям. Це під час дня. Вечорами відбуваються величаві мистецькі імпрези в охолоджуваній штучно концертовій залі „Веселки" і опісля танці при добірній оркестрі. Коли мова про мистецькі імпрези, то в найближчу суботу буде нагода побачити і намилуватись виступами ансамблів Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) з Чикаґо і з Торонта. Концерт відбудеться в суботу, 4-го вересня, після вечері і в ньому беруть участь: вокально-танцювальний-інструментальний ансамбль ОДУМ: бандуристи, дівочий і мішаний хори, струнна оркестра і танцюристи ОДУМ з Чикаґо під керівництвом Анатоля Луппо та Івана Іващенка і дівочий хор, бандуристи й танцювальний ансамбль „Молода Україна" під керівництвом Валі Родак і Стефанії Штик. Справді, дівчата — як маків цвіт і хлопці — як соколи будуть змагатись у спорті та виступати на сцені і цим змаганням та виступам приглядатись. Крім великого концерту в суботу, 4-го вересня, відбудеться також в неділю, 5-го вересня, о год. 8.30 вечора — як імпрезу названо — спортово-сатирична-романтична ревія „Чар Союзівки", тексти до якої написали Ікер і В. Гентиш, музичне оформлення приготовили В. Гентиш і В. Добущак, хореографію Роман Строцький, а виконуватиме молодий, але вже славний ансамбль Союзівки. У програмі: веселі пісні, скечі, монологи, балетні сценки, танці. Після імпрез кожного дня, вже від п'ятниці, 3-го вересня, почнаючи, будуть танцювальні забави. Очевидно, що управа Союзівки — як завжди — подбала, щоб під час побуту на цій оселі ніхто не потребував зносити голод чи спрагу. Увесь цей кінець тижня на Союзівці та заплановані на той час спортові змагання, мистецькі імпрези і розваги будуть наче великою піснею слави на честь вакацій, що вже минаються.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Китайці на Чорному морі

Такого ще не бувало: шеф політруків збройних сил комуністичного Китаю, генерал Лі Тех-шенг провів цілий день на водах Чорного моря, на чердаку вишкільного румунського кораблика. Його й інших членів тієї комуно-китайської групи відвідувачів вітали й гостювали в Букарешті по-королівськи: із квітами, музикою, бенкетом, дефілядами й промовами про приязнь між „соціялістичними" країнами — Румунією і „Народною Китайською Республікою". Чи на закінчення тих відвідин влаштовано ту прогулянку по Чорному морі, як вимріяний для гостей відпочинок серед розкішної природи, чи це була плянова демонстрація незалежности румунської політики на адресу Москви — невідомо. Але можна припускати, що кремлівські володарі зрозуміли це власне як провокаційну демонстрацію, яку не забудуть румунському президентові Нікол аєві Чаушеску.

Західня преса якось не присвятила великої уваги замітці, яка появилась на задніх сторінках: що відложено „на пізніше" військові маневри совєтських і союзних військ на території Болгарії. Інші так само короткі й незамітні вістки повідомляли про поставлення в Румунії війська і міліції у стан бойової готовости. Французький уряд буцімто „звернув увагу" кремлівським володарям на те, що військові маневри недалеко кордонів Румунії породжують неспокій на Балканах і тому краще тепер їх не переводити. Але питання таки насправді дуже поважне: чи Москва, перевівши інвазію до Чехо - Словаччини, щоб протидіяти лібералізації тамошнього режиму, терпітиме під своїм боком румунський режим, який маніфестує свою приязнь з Пекіном, і чи не хвилюється вона можливістю створення „осі" Тірана - Београд - Букарешт, трьох балканських комуністичних держав, які не хочуть слухати її диктату?! У Румунії очевидячки рахуються з можливістю совєтської інвазії і, щоб не давати формальної притоки до застосування Москвою „доктрини Брежнєва", поведено там кампанію проти „буржуазно - капіталістичних впливів" на румунський спосіб життя.

Це ще один приклад, які можуть бути несподіванки в міжнародному житті. Захід проковтнув інвазію до Чехо-Словаччини. Це питання, чи після відвідин Ніксона у Букарешті — Захід так само проковтнув би інвазію до Румунії і чи комуністичний Китай залишив би напризволяще маленьку Румунію, покарану за її приязнь до нього?!

Вартісна праця

Історія української діяспори — українського поселення в Новому Світі, зокрема в ЗСА і в Канаді, як також у різних країнах Південної Америки, опрацьована ще досить слабо. Небагато є дослідників, які присвячували увагу цьому питанню. Поза Василем Галичем, до речі перекладачем „Історії України" Михайла Грушевського на англійську мову, що була видана у в-ві Єйлського університету заходами УНСоюзу, — автором праці про українські поселення в Норт Дакоті, Володимиром Кисілевським-Касм — автором студії про ранні українські поселення в Канаді, сенатором Павлом Юзиком та Ольгою Войценко — авторами праць про українців Канади, з молодших дослідників займаються цими питаннями Михайло Марунчак у Канаді і Оксана Борушенко в Бразилії. Є відомості, що вибирають ці теми для своїх праць і дисертацій деякі з докторантів американських і канадійських університетів.

Важливим і дуже цінним причинком в цій ділянці є видана, на жаль покищо на правах рукопису, праця адв. Івана Панчука про буковинські поселення в Південній Манітобі, що про неї подане окреме повідомлення в цьому числі „Свободи". Надруковане в цій монографії дослідження про початки українського поселення в теперішній канадійській провінції Манітобі, ілюстроване унікальними фотографіями з життя й побуту буковинських українців в околиці Стюартбурну і документоване багатьма джерельними матеріялами, може бути прикладом і зразком, як треба опрацьовувати історію українських поселень чи й окремі фази та періоди української іміґрації в Америці. Вийшовши сам із родини буковинського іміґранта і народжений вже на канадійській землі, автор монографії п. н. „Буковинські поселення в південній Манітобі" своєю працею поклав тривалий пам'ятник і своїм батькам, і їхній колишній батьківщині, і теперішній країні перебування, в якій виросли вже їхні сини, внуки та правнуки. Виведений адв. І. Панчуком живий і барвистий образ початків поселення українських селян з Буковини на канадійській землі є переконливим свідченням про силу й вітальність українського елементу у змінених умовах життя й побуту.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ПЕРЕДИШКА В ДОРОЗІ ДО ПІВФІНАЛУ

Давніше мав Конґрес ЗСА нормальні літні вакації, інколи по два місяці. Дозволяли це унормалізовані обставини в країні і в світі, а може й повільніший фізичний та психічний темп життя. Але це — давні часи. Тепер тільки Найвищий Суд може дозволити собі перерву в засіданнях від раннього літа до пізньої осени, та й то мусять судді інколи збігатися в наглій справі, як це було недавно, коли треба було негайно рішити справу публікації т. зв. „пентаґонських документів".

Цим разом, одначе, 92-ий Конґрес, по дорозі до півфіналу своєї першої сесії, зміг і собі дати цілий місяць літньої передишки — від 6-го серпня до 8-го вересня.

Звичайно півфінал, тобто закінчення першої сесії кожного Конґресу, приходить без особливого враження: вибори віддалені майже роком і щойно друга сесія буде їх пропаґандовою увертюрою. Але цим разом уже тепер, від початку 92-го Конґресу в січні відчувається, що робота його йде у великій мірі під знаком виборів 1972 року. Це особливо позначається у двох ділянках, які напевно будуть основними проблемами в майбутній виборчій боротьбі: війна у В'єтнамі і економіка країни.

Республіканці знають, що мають мінімальні шанси здобути конґресову більшість: адже не осягнули її навіть тоді, коли здобули найвищу ставку — Білий Дім у листопаді 1968 р. Вони знають теж, що ситуація на зовнішньому фронті і вдома не може здобути їм довір'я пересічного виборця, який думає передусім про мир і добробут. Але роблять вони і їх Президент усе, щоб дістати на своє конто переконливі успіхи чи то мировими зусиллями, чи економічними засобами, як ось останні потягнення Президента з 15-го серпня.

Знають і демократи свої шанси і, очевидно, стараються їх побільшити. Немає сумніву, що вибори 1972 р. зосередяться на боротьбі за Білий Дім і що вже тепер ведеться вступна кампанія. На це виразно натякав демократичний провідник у Сенаті, Менсфилд, коли на останньому засіданні перед вакаціями боронив діяльність Сенату з його демократичною більшістю проти закидів збоку урядових — республіканських — кіл, що цей Конґрес, мовляв, працював „наче на дозвіллі". Менсфілд казав: „Коли Білий Дім є під контролею одної партії, а Конґрес — другої, то треба сподіватися, що за рік перед новими президентськими виборами деякі люди з урядових кругів вплітатимуть у свої твердження про Конґрес політичну полеміку". Тактовно не докінчив він логіки тієї думки, що те саме діється і навпаки — у висловах та твердженнях конґресових демократів про республіканського Президента. Зрештою, не мусів цього взагалі відкривати, бо це давня і очевидна дійсність.

Як звичайно перед перервою, обидві Палати Конґресу застановлялися над балянсом веденої роботи і завданнями, які стоять перед ними. Менсфілд обчислив, що ніколи ще в історії Сенат ЗСА не відбував між січнем і липнем першої сесії аж стільки робочих днів — 116 у сумі, не пробував на засіданнях аж 675 годин і не відбував аж 185 поіменних (ролкол) голосувань. Сенат прийняв в той час 375 рішень, дав свою раду і згоду на п'ять міжнародних договорів і потвердив близько чотирьох тисяч номінацій.

Та, очевидно, не в числі годин чи голосувань лежить вага конґресових осягнень. Для республіканців у Конґресі та Уряді важливе те, наскільки Конґрес кооперував з Президентом у його плянах і пропозиціях. 20-го липня провідник (республіканської) меншини в Палаті Репрезентантів о г о л осив список 54 з а к о нодавчих пропозицій Президента, з яких тільки три стали законом після прийняття Конґресом. З п'яти головних Президентових законодавчих пропозицій, про які він говорив у своїй промові про „Стан Унії" на початку цього року (реформа соціяльної опіки, участь стейтів у державних прибутках — ревню шерінґ, загальне забезпечення від хвороб, пропозиції в ділянці екології і реорганізації урядового апарату) тільки одна перейшла успішно Палату Репрезентантів, але попала під розвагу Сенатської Фінансової комісії щойно на передодні перерви; інші або зовсім ще не торкнені — особливо в Палаті, або є в тягу переслухань по відповідних комісіях. Щаслива пропозиція, що перейшла успішно Палату, це реформа соціяльної опіки з підвищенням Соціяльної Забезпеки. Та до президентського підпису, який зробив би її законом, ще дуже далеко.

Несподівано, вже під час конґресових вакацій, оголосив Президент свою нову економічну політику. Вона поставить перед Конґресом нові питання для розв'язання і нові закони для прийняття. Деякі із Президентових засобів вимагають тільки його розпорядження, як ось „замороження" цін і платень, але інші, а саме ті, які відносяться до додатків, вимагають законодавчих актів для здійснення, а тут слово буде за Палатою Репрезентантів.

Реакція на президентські проєкти була між тими конґресменами, які ще не сховались, аґітуючи десь у своїх виборчих округах або ловлячи рибку в гірській закутині, назагал прихильна. Навіть демократи, а зокрема їх наявні і ще не наявні кандидати до Білого Дому, мусіли признати, що проєкти Ніксона правильні в засаді. Не могли й дуже заперечувати цьому, бож їх власні пропозиції йшли по подібній лінії. Очевидно знайшли критичні уваги: „заслабо і запізно", „спізнився і діяв аж під тиском (демократичного) Конґресу"... А мр. Мілс, демократ з Арканзо і голова могутньої Комісії способів і засобів у Палаті Репрезентантів, один з „темних коней" між демократичними кандидатами, заповів, що візьметься до роботи над президентовими податковими проєктами негайно. Усі податкові знижки є популярні і здобувають виборчі голоси. Тому на цьому тлі обидві партії схочуть конкурувати. А мр. Мілс недавно заявив, що він пропонуватиме в Конґресі ще більші податкові полегші, як пропонував Президент. Невідомо, що вийде з тієї лицитації, хто більше дбає за платника податків, але треба думати, що напевно скористає з неї платник. юст.

Д-р Юрій Герич

УВУ — ДУМКИ З ПРИВОДУ 50-ЛІТТЯ

(1)

У січні цього року минуло п'ятдесят років від часу заснування Українського Вільного Університету — унікальної, можна сказати, інституції в світі. Унікальної тому, що ця інституція постала в незвичайно важких обставинах, постала на чужій території, без тривкої фінансової бази, без засобів, необхідних для наукової праці, без оперття на твердий ґрунт, і все ж таки вона вдержалась, перейшла через бурі й негоди, перетривала фінансову кризу, воєнне лихоліття та повоєнні ускладнення і оце вступила в друге півсторіччя свого існування. Вона постала як результат довгих і завзятих змагань за незалежну високу українську школу.

Формальне, святкове відкриття УВУ відбулося у Відні 17-го січня 1921 року. Восени того самого року університет переміщено до Праги, і там він проіснував до 1945 року. У 1946 р. він відновив свою діяльність на новому етапі, в Мюнхені, в Баварії.

Ніколи не було й немає другої подібної інституції — школи високого типу, яка, поставши в таких незавидних умовах, зуміла б вдержатись і зробити значний вклад у розбудову національної культури впродовж п'ятидесяти літ. По першій світовій війні заснували були також і росіяни свій еміґраційний університет, також у Празі, т. зв. Русский народний університет. Але фактично це не була школа, бо вона не мала студентів. Це була статутарна організація, яка об'єднувала російських учених, влаштовувала публічні лекції, на які міг приходити кожний, хто хотів. Мали поляки під час другої світової війни один факультет (права), афілійований з Оксфордським університетом. Пробували по війні зорганізувати свій університет литовці, але ця спроба не вдалася. Видно, отже, що зорганізувати й вдержати національний університет в еміґраційних умовинах, вдержати довший час і розвинути діяльність — діло дуже не легке. І тому вже самий факт, що УВУ вдержався, зміг наладнати авдиторне навчання, опублікувати цілий ряд наукових праць, здобути признання в науковому світі й визнання державною владою (чеською, тепер німецькою), випустити сотні молодих людей з високою освітою, — свідчить про його життєздатність, про його культурну важливість і наукову вартість, важливість і вартість більшу, ніж у наш час йому признається.

П'ятдесят років в житті університету не багато, вік не дуже імпозантний. Болонський університет, наприклад, незабаром святкуватиме дев'ятсотліття свого існування (1088 р.). Паризька Сорбонна і Оксфорд уже відсвяткували свій вісімсотлітній ювілей (1150-1167), а є ще з два десятки університетів, які мають за собою п'ятсот - шістсот-, а то й сімсотлітню історію. Ми, на жаль, не можемо похвалитися такою давньою високою школою. Немає в нас такої давньої школи не тому, що у нас не було спроб розвинути своє шкільництво, чи тому, що наші предки наукою не цікавились чи талантів серед них не було. Було те й друге, були високі школи, були таланти (та позички з'їли), був запал і зрозуміння для науки, але ті школи впали жертвою жорстокого історичного процесу, притаманного всій нашій минувшині.

Крім Могилянської Академії, яка до 1686 р. (отже 52 роки), тобто до часу, коли Українську Православну Церкву прилучено до Московської, втішалась славою й повною незалежністю, УВУ є другим університетом — вільним і незалежним в усій нашій історії, що вдержався довше як півстоліття.

І тому українці в діяспорі, в Европі й інших країнах нашого поселення, відзначають цей незвичайний ювілей. Ці святкування повинні нас зблизити до цієї інституції, признати їй належне місце в національному житті, піддержати її морально й матеріяльно, уможливити їй ріст і розбудову, усвідомити її важливість і конечність, бо це інституція наша, за яку боролись довгі віки наші діди й прадіди.

Яке значення має університет в культурному житті розуміють усі народи, включно з тими, які ще вчора були колоніяльними. Сильні й стабільні держави призначають на високе шкільництво колосальні суми в своїх бюджетах, новопостаючі, недорозвинені держави не вдовольняються тим, що їхня молодь може користуватися стипендіями ЮНЕСКО й одержувати освіту в чужих університетах. Ці новопостаючі держави негайно беруться до розбудови свого власного високого шкільництва, розуміючи дуже добре, що власної високої школи не заступить ніяка інша.

(Закінчення буде)

М. Л-ий

СССР ОЧИМА МАРІЇ ВОЧОК

Марія Вовчок, 22-літня совєтська студентка, вибрала волю під час поїздки до Англії, куди приїхала була з місією культобміну. Кореспондентка „Сандей Телеґраф" Р. Колінс мала з нею інтерв'ю.

Колінс сказала Марії Вочок, що на Заході поміж молодими людьми і їхніми батьками постала велика прірва. Чи те саме й в СССР?

Марія Вочок відповіла, що не думає, щоб така прірва була в СССР. Совєтська молодь радше має співчуття до батьків, бо вони насправді аж донедавна мали дуже тяжке життя. Само собою, чимало молоді бажає позбутися батьківського авторитету й жити по-своєму. Одначе, вони не утотожнюють батьків із політичною системою, вважають їх жертвами комуністичного режиму. Не вважають їх відповідальними за недостачі. Молодь не є певна, що могла б ставити ефективніший спротив, ніж це робили їхні батьки. Трапляється, що бунт проти батьківського авторитету збігається із бунтом проти політичної системи. Це буває з дітьми провідних комуністичних службовців. Вони часом найбільш бунтівничі. Молодь у гуртожитках п'є, щоб позбутися нудьги. Недавно підвищили ціни на алькогольні напої, але це не мало впливу.

Всі студенти мусять вивчати історію компартії, марксизм - ленінізм, але дуже мало з-поміж них є таких глупих і наївних, щоб усе те брали поважно. А що мусять удавати, то стають циніками. Цинізм — помітна прикмета совєтської молоді. До комсомолу вступають тому, що й інші роблять це, а теж і тому, що коли хто не є членом комсомолу, той має дуже мало шансів дістатися до університету і не має можливости поїхати за кордон.

На питання, чому совєтські студенти не протестували, коли здушувано прояви свободи в Чехо - Словаччині й Польщі, Марія Вочок відповіла, що вони знаходяться під такою ж гострою контролею, як і всі совєтські громадяни. Такого роду дебати та протести, які бувають по західних університетах, в СССР узагалі неможливі.

Само собою, совєтські студенти мають аж надто багато причин бути невдоволеними, далеко більше, ніж студенти на Заході. Передусім вони невдоволені з матеріяльних причин, недостачі предметів першої потреби по крамницях і з причин невідповідних п р и міщень. Невдоволені і тому, що не мають особистої свободи, невдоволені з гострої контролі партії і міліції щодо їх слів і діл. Ненавидять те, що їм призначують, що мають читати, що можуть бачити і що можуть говорити. А передусім вони хочуть мати право вільно виїжджати за кордон, щоб побачити світу.

В кожному університетському гуртку, — заявила М. Вочок, — є донощики, обов'язком яких є повідомляти КҐБ про те, хто і що сказав, і слідкувати за студентами. У гуртку М. Вочок було десять студентів і вони не тільки що мали свого власного донощика, але й точно знали, хто це був. При такій системі влада довідується про будь - який протест скоріше, ніж він міг би відбутися.

Деякі студенти стають донощиками тому, що не мають ніяких інших виглядів. Коли студента „запрошують" співпрацювати з КҐБ, то дуже тяжко не згодитися на це, бо така відмова створювала б у каґебістів підозріння і могла б пошкодити студентові. Зате співпраця з КҐБ може допомогти студентові в його кар'єрі.

Марія В о ч о к, працюючи під час вакацій як перекладачка, мусіла зустрічатися із службовцями КҐБ і передавати їм звідомлення про те, чим займаються чужинці вдома, про їх розмови, про їх рідню, чому приїхали до СССР і т. д. Це був початок співпраці Марії Вочок із КҐБ. Їй дуже тяжко було вирватися з „обіймів" КҐБ і відмовитися робити інші послуги. Марія Вочок за її роботу обіцяли, що по закінченні університету житиме в Ленінґраді, замість у глухій провінції, і вчитиме англійської мови не в сільській школі, а в одній з кращих шкіл того міста.

Багато говорять на Заході про протести, „Самвидав" та інші підпільні видання. Марія Вочок заявила, що на Заході значно перебільшують значення цих видань. Її філологічний ф а к ультет мав нібито бути головним осередком протестів, але вона дізналася про „Хроніку поточних подій" щойно в Англії. Про засуд Синявського й Даніеля знала, бо про те було в часописах. Не чула про Павла Літвінова та Петра Якіра, навіть не читала Пастернакового „Доктора Живаго". Могла б роздобути деякі підпільні видання, але це річ небезпечна. Совєтським громадянам взагалі тяжко довідуватись про події у світі, бо закордонні радіопересилання заглушують. Науковці і інші упривілейовані особи знають, що діється в світі, але вони не відважуються висловлювати свої погляди.

М. Вочок стрічала чимало американських „лівих" студентів. Одначе, вона запримітила, що вони, побувши трохи в СССР, ставали „правими". Були дуже ввічливі для неї, але знали, що її обов'язком було повідомляти політичну поліцію, і тому трималися з обережністю. Також у виїмкових випадках люди із Заходу рішалися залишитися в СССР, але це були хіба наївні ідеалісти.

Життя в Совєтському Союзі дуже нудне, і нема виглядів на зміну. Тому Марія Вочок рішилася втекти. „Режим в СССР, — сказала вона, — стає чимраз жорстокіший, чимраз більше диктаторський, і мені здається, що КҐБ починає відігравати чимраз більшу ролю. Вважаю себе дуже щасливою, що мені вдалося відістатися звідтам".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

I. Вовчук

НОВІ ВІТРИ ПОВІЯЛИ — ПОГОДА ЗМІНЮЄТЬСЯ

(РОЗВАЖАННЯ ПРО НОВИЙ КУРС АЗІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

(3)

Написане про зовнішню політику Китаю в далеко більшій мірі стосується зовнішньо-політичного к у р с у Москви, яка, заслонюючись „співдружбою країн с о ціялізму", н а магається накинути світові свій соціялізм — московський за брежнєвськими „інтернаціональними" принципами. В обох центрах соціялізму, не бачачи виглядів на поладнання конфліктової напруги, намагаються з а б е з печити свої запілля. Китай, хоч і підтримує Північний В'єтнам у нинішній війні, не хоче допустити закріплення в ньому домінуючих впливів Москви. Не в його інтересах мати під боком московську військову базу, коли б війна закінчилась на умовах, яких домагаються з Ганою і Москви.

Почесний мир, якого хоче американський Уряд, спаралізував московські впливи у В'єтнамі та й в інших країнах індо-китайського півострова, а це відповідає й інтересам Китаю. А світ легко зідхнув би, коли б китайсько-московську напругу розв'язували між собою два ворогуючих комуністичні табори. Нехай би в холодній чи й в гарячій війні боронили кожний свою „чистоту вчення марксизму й ленінізму", воюючи „проти його спотворення правими й лівими опортуністами", як то сказано в повідомленні про „братерську зустріч" десь в Криму 8 лютого ц. р. („Правда", 8. 3).

„Братерську зустріч" поспішно скликав Брежнєв для обговорення змін, які намічаються у відносинах між ЗСА і Китаєм, щоб намітити (продиктувати) московську лінію політики в змінених обставинах. В повідомленні говориться, що „братерська зустріч" ніби припадково відбулась під час відпочинку провідників сателітних держав. Хто повірить, що інтеґрація тих держав у московському царстві, чого так домагаються в Кремлі, зайшла так далеко, що лідери країн т. зв. народної демократії вже й відпочивають за московськими інструкціями всі разом і обов'язково в Криму. Навіть Ю. Цеденбал з далекої Монголії буцімто вибрався на відпочинок. А румунський президент Н. Чаушеску на „братерську зустріч" не прибув, як і в 1968 р., коли відмовився був брати участь в подібних нарадах, на яких устійнювано збройно-політичну „нормалізацію" Чехії і Словаччини.

Хоч у повідомленні про зустріч і словом не згадується Китай („Правда" з 8. 3. ц. р.), тон його, формулювання і посилання на ухвали 1960 р., в яких рішуче засуджено пекінську „розкладницьку політику" свідчать, що на „зустрічі" інформовано учасників про нову тактику Москви. Недарма викликано і намісника на Монголію, хоч вона й не входить до бльоку. В китайсько-московському конфлікті Монголія відіграє значну ролю, а її стратегічне значення величезне.

* * *

Коли десь у Криму раду радили, А. Громико готувався до подорожі в Азію. 7-го серпня прибув він до Делі, столиці Індії, з офіційними відвідинами. В Москві раптом зацікавились недолею 7 мільйонів утікачів з Східнього Пакістану, що втекли до Індії. Чи допоміг московський міністер зовнішніх справ тим жертвам розправи уряду Західнього Пакістану над їхньою батьківщиною — не знати. А на другий день після приїзду Громика між СССР і Індією підписано 20-річний „Договір про мир, дружбу і співпрацю". Так зав'язано вузла в індійсько-китайських і пакістанських відносинах.

Загроза війни між Індією і Пакістаном завжди існувала, час від часу були й збройні сутички. Боротьба Східнього Пакістану (64 мільйони населення) за відокремлення від Західнього Пакістану (58 млн. населення) загрожує перетворитись у війну між Індією і Пакістаном. Президент Пакістану загрозив недавно війною Індії, якщо вона не припинить підтримки повстанців у Східньому Пакістані, який проголосив себе незалежною республікою. Обидві сторони розраховують на зовнішню допомогу. Західній Пакістан — на підтримку Китаю, а Індія — на СССР.

У Москві ввесь час скоса поглядали на контакти між Вашинґтоном і Пекіном. Московська преса, посилаючись на „мудрі" рішення останнього з'їзду КПСС, який „все передбачив", твердить, що Совєтський Союз за нормалізацію відносин між СССР і Китаєм, але проти „розкольницьких дій" китайського проводу, скерованих на підрив „соціялістичної співдружби" Китайське керівництво, мовляв, н а м а г ається „зайняти становище на міжнародній арені через зближення з капіталістичними країнами, при чому форсовано з ЗСА". Називаючи керівництво Китаю „пекінськими богдиханами", московське „Новое Время" твердить, що йому завжди був притаманний „в е л и кодержавний шовінізм у формі великодержавних претензій на панування в світі". Що більше „ті претензії", то, мовляв, відроджені в новому вигляді великоханські претензії китайських імператорів на політичне і ідеологічне підкорення сусідніх народів".

Читаючи ці ствердження про китайську політику, а особливо про страхіття „культурної революції", люди поневолених Москвою націй напевно подумають: так це ж та сама „мудра політика" нинішнього керівництва КПСС з його московським шовінізмом і маренням про опанування світу?! Але про звернення китайської пропаганди до народів СССР, зокрема до українського і азійських народів, ставати до боротьби з „червоними царями" нинішньої імперії СССР московська преса не згадує.

Так само вороже становище московської преси до нового курсу політики Вашинґтону. Він, мовляв, „пов'язує з китайсько-американськими контактами свої розрахунки на підрив єдности антиімперіялістичних сил, на послаблення позицій світового соціялізму". Так у китайців, як і в американців, „антисовєтизм є одним з елементів плятформи, на якій відбувається китайсько-американське зближення".

Заперечуючи офіційні заяви Вашинґтону про цілі наладнання відносин з Пекіном, московська преса твердить, що „за американською дипломатією зближення з Китаєм" ховається намір „розколоти антиімперіялістичний табір і перш за все — забити клина між СССР і КНР". А президент Ніксон буцімто провадить маккіявелівську політику далекого поцілу, щоб „нацькувати Китай проти СССР".

Наведені кілька найголовніших „крилатих" думок-висловів з московської преси („Новое Время", „Правда", „Литературная Г а з е т а") вказують на те, що в Москві не сподівалися рішучого звороту курсу азійської політики ЗСА. Великий козир, що ним пішов президент Ніксон, заскочив кремлівських володарів. Реакція Кремлю хоч і задиркувата, але не войовнича. Московська преса лякає американців „китайським расизмом", жорстокістю китайського керівництва, якому не можна вірити. „Політична практика маоїстів показує, що вони легко зраджують друзів, швидко сходяться з тими, кого ще недавно вважали ворогами, коли цього вимагають великодержавні націоналістичні інтереси Пекіну" („Новое Время", ч. 17).

(Далі буде).

ВІСТІ З ТОРОНТО

„Карнавал Торонто"—Перший раз в історії м. Торонто відбувся у днях 13-20 серпня ц. р. Торонтський Карнавал, на зразок подібних карнавалів в Новому Орлеані Ріо де Жанейро, Венеції, зимового карнавалу в місті Квебеку, та інших містах світу. Цілий тиждень був заповнений розваговими імпрезами, вуличними походами, парадами, танцями і т. д. Вулиця Йонґ, між вул. Блюр і Дандас була центром карнавалу з різними розваговими кіосками, на швидку руку, збудованими „ресторанами" й пивними. Поміж культурними розвагами не бракувало також і гіпівських бородатих показів, крику і розглузданности.

Квартет „Верховина". З „вечором пісні і гумору", вибирається наш відомий жіночий квартет „Верховина", у перших тижнях вересня ц. р. в мистецьке турне на захід Канади до міст: Едмонтону, Саскатуну і Калґари. Виступи квартету „Верховина" який відбудеться у Саскатуні, 10-го вересня спонзорують жіночі організації об'єднані в КУК. Виступ, 12-го вересня в Едмонтоні, підготовляють Організації Визвольного Фронту, а виступ, 13-го вересня в Калґарах відбудеться, під патронатом осередку СУМ. У мистецькій програмі квартету виступатиме відомий актор В. Довганюк з репертуаром гумору й сатири на актуальні теми. Квартетом „Верховина" керує О. Глібович, довголітня заслужена диригентка, ентузіяст та надтхненник цього мистецько-співацького ансамблю малих форм, яка разом з Вірою Байрак, Вірою Залуцькою, Нілею Геник, творить чудову мистецьку цілість. З ними при акомпаньяменті Стефа Жовнір-Клос.

25-річчя Оселі. — 31 липня і 1-го серпня ц.р. члени цього села-клюбу,—„Полтава", як її власники, з гордістю відзначили 25-річчя існування цієї найстаршої в Онтеріо, дуже близько до Торонто, оселі. Стоакрова фарма над берегом річки Кредит з каменистих і мочаруватих неужитків, руками наших людей розвинулася у справжню модерну літниськову оселю, де при вулицях „Одеса бульвар", вул. Львівська, вул. Батурин, вул. Запоріжжя, повиростали численні літні а то й муровані просторі мешкальні доми. 50-ть побудованих катеджів прикрашують дбайливо плекані травники, квітники, яринні городи, стрижені живоплоти, садки та тополеві алеї, а в тому оригінальна кам'яна каплиця Матері Божої-Зарваницької, побудованої за проєктом інж. Кореня-родиною Пашинських. Відзначення 25-річчя оселі „Полтава" розпочалось офіційним признанням для оселі від муніципального уряду, який схвалив назвати вулицю, при якій положена оселя, „Полтава ровд", представник уряду д-р Віліямс довершив це урядове встановлення назви, перетявши синьо-жовту стяжку. Програмою ювілейного вечора проводив, голова Управи оселі—інж. М. Барабаш. В концерті взяли участь молоді „полтав'яни": молодий скрипаль Я. Григорський, соліст тенор П. Черняк і дівоче тріо „Троянда" (Христя Гарасовська, Маруся Мороз, Христя Дербіш). Із словом виступали: д-р І. Кучерепа, довголітній голова клюбу, п. Р. Жовтанецький, п. І. Кохан, начальник муніципального уряду—д-р Віліямс, інж. М. Барабаш. У неділю 1-го серпня, капелян оселі о. Б. Остапович у співслужені о. Р. Набережного відправили Службу Божу у каплиці, під час якої о. Р. Набережний виголосив проповідь. До Служби Божої співав хор, під управою п. С. Гарасовського. Доповненням відзначення 25-річчя оселі була добре влаштована виставка картин мистців - малярів —„полтав'ян", картин інж. М. Кравціва, Дарії Ємець, Дарії Онищук, Олега Пашинського, Христі Гарасовської і Ярка Колодія. З нагоди 25-річчя „Полтави", Управа оселі плянує видати друком Ювілейний Збірник.

Всеканадійська вистава. Всенаціональна канадійська вистава в Торонто триватиме цього року від 19-го серпня до 6-го вересня. Там будуть атракції різного роду для всіх зацікавлень: виставки, спорт, покази моди, фільми, концерти, музика, мистецтво, гри й забави, і багато іншого. Вечорами на сцені „Грендстенду", будуть виступати різні музиканти та співаки, як також відомі духові оркестри канадійського війська і американського літунського Відділу. Ці дві оркестри будуть брати участь в двох парадах, які відбудуться у час виставки. Міжнародний літунський показ відбудеться над виставовою площею з величавою двогодинною програмою. Окремі етнічні групи зарепрезентовані своїми окремими кіосками, між якими український, цього року належить до одних із кращих. Кожного дня відвідує виставку велике число учасників.

Змагання УСЦАК. — Як повідомляє, ст. пл. М. Лучків, пресова референтка змагань, що в днях 28-го і 29-го серпня ц. р. відбудуться на „Пластовій Січі" у Ґрефтоні, 13-і з черги легкоатлетичні змагання Української Спортової Централі Америки і Канади. До участи у змаганнях зголосилося біля 250 змагунів і змагунок з усіх українських молодечих організацій і спортових клюбів Америки і Канади. Господар змагань-Пластова Станиця Торонто-прийматиме на „Пластовій Січі" учасників з таких американських міст: Дітройт, Ню Йорк, Нюарк, Клівленд, Лос Анджелес, з канадійських: Торонто, Монтреаль. Для успішного переведення цьогорічних змагань, і піднесення прапорів відбудеться о год. 9-тій рано в суботу 28-го, а відтак від год. 10 до 6-ої вечором, відбуватимуться спортові змагання. В неділю 29-го, після Служби Божої, відбуватимуться від год. 10.30 ранку до 2.30 по пол. фінали бігів, опісля буде роздача поодиноких і групових нагород. Для заохоти і піддержки молодих спортовців і для запевнення успіху цілого свята, конечна є присутність численного українського громадянства.

Трагічна смерть. — Дня, 8 го серпня ц. р. о год. 11-ій перед полуднем згинув трагічно 15-ть-річний син п-ва Поченюків, Евген—потонувши у водах заливу Нотавасаґа, 20 миль на північ від містечка Беррі, де він перебував на вакаціях. Одинокий син знаного актора і диктора „Пісні України" Юрія і Тамари Поченюків, незвичайно талантовитий учень середньої школи, надійний піяніст, надія батьків—згинув ненадійно. Жахливою була ця страшна вістка для Торонто. Прямо вірити не хотілось, що це так. Жахливою була вона для горем прибитих родичів та всіх тих, які так добре знали молодого і надійного юнака Евгена. Глибоко й ми зворушені горем п-ва Поченюків, висловлюємо їм у цю турботну хвилину їхнього життя, наші найщиріші співчуття.

В. Дідюк

Купуйте в підприємствах, які оголошуються в „Свободі"!

Пожвавлення культурного життя української колонії у Мюнхені

Мюнхен (ПБ УВУ)—В зв'язку із авдиторним навчанням УВУ, яке притягає до Мюнхену в рівній мірі професорів і студентів, скріплюється завжди в літніх місяцях ритм українського культурного життя. Зокрема в Домі Української Науки бувають тижні, в яких буквально немає вільного вечора.

6-го серпня УТҐІ улаштував доповідь докторанта Українського Вільного Університету Р. Трача, який поділився своїми враженнями із поїздки по Україні; доповідь була ілюстрована кольоровими прозірками із Чернівець Коломиї і околиць. Наукове Товариство ім Шевченка у Европі улаштовало дві доповіді свого голови, проф. д-ра В. Кубійовича, що приїхав на Професорську Раду УВУ та читав курс на Літньому семестрі: 11 серпня спрезентував він другий том англомовної Енциклопедії Українознавства на тлі дотепер виданих Енциклопедій Українознавства, і зокрема на тлі Енциклопедії Українознавства, яку видає НТШ з 1949-го р. 13 серпня доповів він разом з д-ром Б. Левицьким на тему вислідів останнього перепису населення в СССР.

Проф. д-р О. Кульчицький підготовив два виступи світоглядового семінара: 12-го серпня відбулося мистецьке читання „Бояриня"—Лесі Українки—із відповідним коментарем та наголошенням етнопсихологічної бази драми—із гострим протиставленням двох національних ментальностей: української та московської. Другий виступ семінара передбачений на 20 серпня, коли то відбудеться прилюдна дискусія н. т. „У пошуках справжньої людини". Відповідний коментар підготовив, проф. д-р О. Кульчицький н. т. „Мисленний модель людини у вільному світі і марксо-ленінська концепція людини". В панелі приймають участь студенти-докторанти: Євген Калюжний, Іван Овечко, Роман Трач.

500-ліття народження великого німецького живописця А. Дюрера (яке находить великий відгомін у цілій Німеччині) відзначить УВУ доповіддю, доц. д-ра М. Гоція (18 серпня). Виклад передбачений із прозірками.

Студенти літнього семестру УВУ приготовлені на 19-го серпня, зустріч із В. Яневом з нагоди 45-ліття його літературної творчости; автор мав прочитати низку своїх найновіших творів із циклу „Мрія та Слово" (1970-71); докторант А. Шуль написав декілька композицій до слів В. Янева, і їх мав відспівати сопрано С. Микитчак, яка мала теж декламувати деякі вірші (мелодекламації у музичному оформленні А. Шуля.

21-го серпня проф. д-р С. Самбірський—Самбір із Чикаґо мав читати прилюдну лекцію в рамках семестру УВУ н. т. „Американська високошкільна система й навчання чужих мов".

П. Г.

Міннесота в 25-річчя діяльности ОПЛДМ

Міннеаполіс, Міннесота.—Українці Міннеаполісу й Міннесотського стейту склали впродовж 7-ми місяців цього року 900 долярів пожертв на Видавничий Фонд „Нашим Дітям" Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді, ОПЛДМ ім. Л. Глібова, яке відзначає 25-ліття з часу заснування в Зах. Німеччині. Гроші із збіркових лист переслав до Правління ОПЛДМ у Торонті постійний Представник ОПЛДМ на Міннесоту п. Василь І. Пакуляк. Він же вислав членські дводолярові вкладки від 50 осіб Членів-Прихильників ОПЛДМ та приєднав до членів-прихильників Відділ „Провидіння" в Ст. Пол з річною вкладкою 10 долярів. В. Пакуляк налагодив у Міннеаполісі розповсюдження дитячої і юнацької літератури ОПЛДМ, дотепер продано книжок на 170 дол., а восени заплянував із своїми співпрацівниками влаштувати Виставку Дитячої Літератури, на відзначення чвертьстолітньої активної діяльности Об'єднання.

Студійні позики від Українського Інституту Америки

Українські студенти, які в академічному році 1971/72 будуть кінчати свої студії у високій школі в Америці, можуть отримати-в разі потреби-студійні позики від Українського Інституту.

Студійні позики є безпроцентові.

Студенти, які бажали б отримати такі студійні позики, повинні виказати відповідний успіх в попередніх роках та з'ясувати обставини, що виправдують потребу фінансової підтримки у формі студійної позики.

Аплікації з потрібними документами слід надіслати до Українського Інституту до 20-го вересня 1971 р. разом з потвердженням про запис на 1971/72 академічний рік.

Зголошення про аплікації слід надсилати на адресу:

Ukrainian Institute of America, Inc., 2 East 79 Street, New York, N.Y. 10021, тел.: (212) BU 8-8660.

На оселі ОДУМ „Київ"

В суботу 21-го серпня ц. р. на оселі ОДУМ „Київ" в Аккорд, Н. відбулася неабияка врочистість громадського значення, а саме спалення морґеджу за цю оселю, що її набуто сім років тому.

Виплачення всієї заборгованости за цю селю, не надто численною кількістю прихильників ОДУМ, розбудова і капітальний ремонт усіх житлових будинків наполегливою і безплатною працею кількох ентузіястів, заслуговують на особливу похвалу і признання. Вся Хвальна Управа оселі „Київ" на чолі зі своїм головою, інж. Євгеном Кальманом і бувшим головою п. Іваном Гладуном віддано працювали для цієї оселі, що стала вповні репрезентативним осередком і власністю не тільки ОДУМ, але всієї нашої української спільноти.

Та виплачення боргу за оселю, що безперечно є великим матеріяльним здобутком —це ще не все. Є ще інший духово-культурний здобуток, який не може бути оцінений жадною валютою, це національно-культурна праця з нашою молоддю. Впродовж цих минулих семи років володіння оселею, кожного літа постійно відбувалося таборування нашої молоді; постійно відбувалися курси українознавства, курси виховників ОДУМ, різні культурні імпрези, доповіді на актуальні теми тощо. І все це робилося з єдиною метою—врятувати нашу молодь від чужих впливів, загрозливої асиміляції та зберегти її для української нації.

Бенкетом, з нагоди спалення морґеджу, проводила Марія Євсевська. Були й інші промови, в яких основною думкою було—наполегливо й далі працювати над вихованням нашої молоді в національному дусі. І немов в доказ цього, що такі зусилля не пропадають марно гарна група нашої молоді учасників курсу українознавства в одумівських униформах, під керівництвом своїх вчителів і виховників, проф. Якова Гурського, інж. Івана Павленка та інструктора танку п. Володимира Юрченюка - проспівали низку українських пісень та виконали кілька національних танців. Рясні оплески були нагородою для виконавців від присутніх батьків, гостей та прихильників ОДУМ, що з'їхалися тоді на оселю з багатьох міст Америки. Всі присутні щиро раділи, бачучи успіхи нашої молоді. Треба також відмітити, що на оселі „Київ", під час таборування молоді й під час вишкільних курсів, щонеділі реґулярно відправляються православними душпастирями Служби Божі під відкритим небом.

Ще з минулого року Управа оселі, дружина національно-релігійним почуванням та бажанням якнайбільших удогіднень для нашої молоді, вирішила збудувати на цій же оселі невелику церкву в пам'ять Великого Сина українського Народу св. пам'яті Митрополита Василя Липківського, страстотерпця і новомученика за св. Церкву Христову і за невмирущу Правду Нашого народу.

Великий і може навіть непосилений тягар взяла на себе Управа оселі „Київ". Але як би то було гарно, якби то кожний свідомий українець чи українка з нагоди ювілейного року УАПЦ в поклоні світлим тіням Митрополита Василя і з патріотичного почуття любови до нашої української молоді,—поспішили з своєю пожертвою на будову вищезгаданої церкви. Комітет будови, очолений п. В. Григоренком, Управа оселі, а найголовніше православна молодь,—будуть всім жертводавцям щиро вдячні за всяку найменшу пожертву на цю святу й благородну ціль.

Пожертви можна надсилати на ім'я скарбника, будівельного Комітету п. Петра Стокальського: Mr. Peter Stokalsky, 65 Franklin Terrace, Irvington, N.J. 07111.

о. Протопресвітер Семен Гаюк, Дух. опікун ОДУМ на ЗСА

Адв. Іван Панчук видав монографію про буковинські поселення в Манітобі

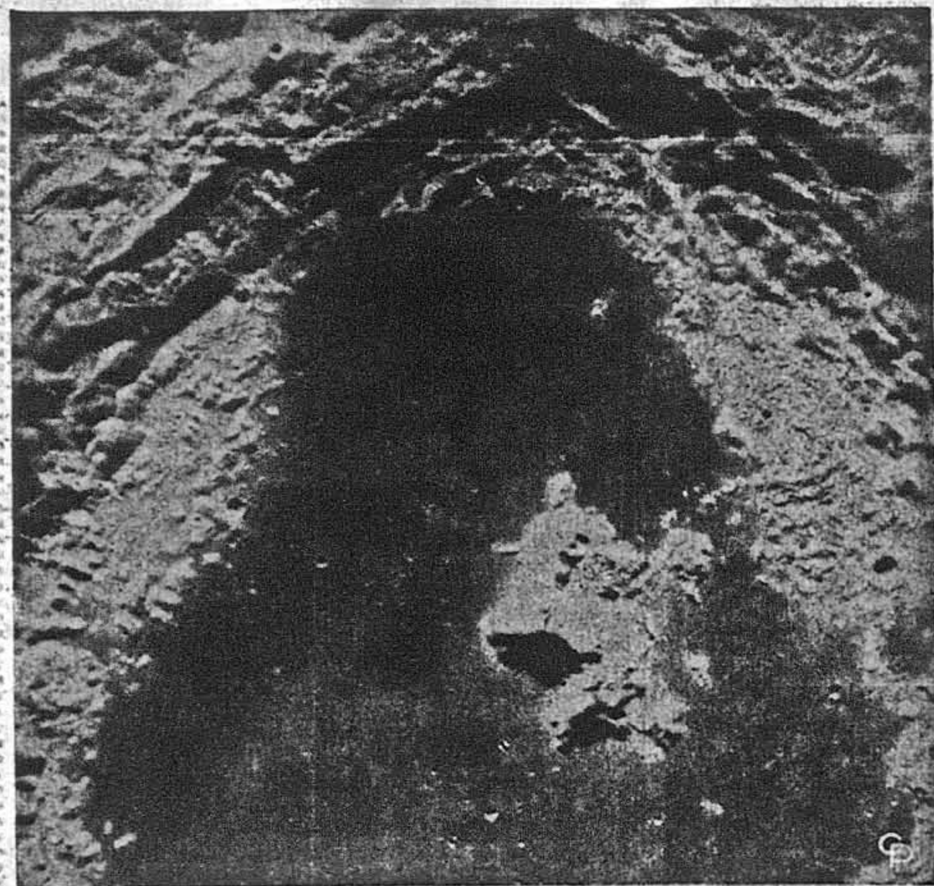
(Закінчення з 1-ої стор.)

частковий список імігрантів із буковинського села Онут, із якого вийшли батьки автора, урядові документи до історії українського поселення в Стюартбурні, список фундаторів - будівничих церкви св. Михаїла в Гардентон з датами їх народження, вимігрування і смерти, список місіонерів і священиків, які обслуговували Гардентон, спогади переселенців й інші матеріяли до історії буковинських поселень. Наприкінці подана стаття про український вклад в сільське населення Манітоби та бібліографія використаних автором джерел і матеріялів до його теми. Адв. Іван Панчук, народжений 1904 р. в родині буковинських переселенців в Стюартбурні, є також автором короткої бібліографічної студії про першого українського поселенця в цій околиці Василя Загару і тепер збирає матеріял про родину Панчуків із села Онуту на Буковині, із якої він сам походить.

В АВСТРАЛІЇ ЗАСНУВАЛАСЬ організація 350 видатних політичних і культурних діячів задля сприяння австралійсько - британським духовим зв'язкам. Хоча з-посеред 12 мільйонів мешканців Австралії більшість є британського роду, то щораз більшей наплив до Австралії небритійців, як теж відхід Британії з Далекого Сходу і її приступлення до Европейської Економічної Спільноти послаблюють сантимент австралійців до свого „матірного краю", за який вони вважали Британію.

ПОЖЕЖІ У ВОСЬМИ ВЕЛИКИХ КРАМНИЦЯХ-„СУПЕРМАРКЕТАХ" у Ню Йорку минулої неділі були спричинені злонамисне, що й ствердила поліція. Всі ті крамниці розташовані у Східньому Гарлемі і нижньому „Іст - Сайд". Жертв не було, бо крамниці зачинені в неділю, але вогонь завдав великої шкоди. В одній із крамниць були знайдені м'ячі, наповнені бензиною, а інші — квасом, який при сполуці з бензиною викликає вогонь. У тому районі живуть переважно порторіканці.

КРАТЕР ЦЬОЛКОВСЬКОГО НА МІСЯЦІ

Фотографія частини поверхні Місяця, зроблена астронавтом Ворденом з командної кабіни „Аполло-15" під час її кружляння навколо Місяця в той час, як астронавти Скотт й Ірвін перебували на його поверхні. На фото: кратер Цьолковського, що має 90 миль в діяметрі, із групою гір на його дні. Названо цей кратер на пошану російського ученого Костянтина Цьолковського, винахідника в галузі аеродинаміки ракетної техніки і теорії міжпляних сполучень.

Тридцятьліття 30-го червня 1941 року в Дітройті

Ще в травні ц. р., на загальних зборах Організацій Визвольного Фронту Метрополітального Дітройту вирішено врочисто відзначити 30-ліття 30-го червня 1941 р. для усієї української громади нашої Метрополії.

Для реалізування цієї постанови покликано Діловий Комітет, під головуванням мґр-а Михайла Дужого.

Діловий Комітет вирішив відзначити 30-ліття 30 червня святковим бенкетом у дні 24-го жовтня 1971 р. Цю дату вибрано на те, щоб дати Комітетові досить часу для підготови програми, а також, щоб забезпечити поважну кількість учасників у цій імпрезі.

В мистецькій частині програми бенкету, братимуть участь вокальний ансамбль Капелі Бандуристок Осередку СУМА ім. Пилипа Орлика під диригентурою Петра Потапенка й відомий соліст, Осип Гошуляк із Торонто.

До виголошення святкового слова запросив Комітет голову Тимчасового Правління Ярослава Стецька.

Члени Ділового Комітету вже мають квитки вступу для передпродажі. Поміччається поважне зацікавлення серед громадянства цією імпрезою, доказом чого є успішна передпродажа квитків.

Бенкет відбудеться у залі Венецького Клюбу, 29310 Джон Ар. і 12 миля.

П. Р.

ОРГАНІЗУЮТЬ ДИТЯЧИЙ ХОР

Вінніпеґ, Ман. — При Хорі ім. Олександра Кошиця організується Дитячий Хор, до якого приймають охочих хлопців і дівчат від 9 до 15 років віку. Диригуватимуть Дарія Романик і Володимир Климків. Дарія Романик здобула в Манітобському університеті золоту медалю за особливі осяги в ділянці музики.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ В АРГЕНТИНІ

Буенос Айрес.—Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка в Буенос Айресі, яка працює при місцевій „Просвіті", звернулася до молоді з закликом вписатися в члени й вивчати гру на бандурі та спів. Дотепер на той заклик ще немає відповідного відгуку, хоча вже прибуло кілька молодих членів. Тижневик „Українське Слово" ч. 21/1971 інформував, що проби відбуваються двічі тижнево: в п'ятниці увечорі в домівці „Просвіти" в Ляваволь, а в суботи увечорі—в Централі „Просвіти" в Буенос Айресі, задля зручности членів Капелі, які можуть дойдити туди, де їм ближче.

ЗАГИНУВ У ПОЛЬОВІЙ ПОЖЕЖІ

22-річний колгоспний шофер Петро Ходкевич, з колгоспу „ім. Пархоменка" Зарічненського району, Рівенської области, „кинувся у вогонь, щоб рятувати колгоспне добро" і загинув від загального попечення. „Молодь України з 24 серпня спонукала, що мати вмовляла його не їхати в неділю на працю, „материнське серце ніби віщувало горе", але син пішов, від розпеченого тросу загорілась солома, сталась пожежа—тепер він буде „для односельчан прикладом беззавітного служіння Батьківщині".

Укр. Хроніка

СПОРТ

„Чорноморська Січ"—Мадярський СК, Вудбридж 5:2

Бавнд Брук 29-го серпня. Цю високу перемогу „Ч.Січ" здобула в зустрічі з Мадярським СК, що фактично був Збірною Мадярських клюбів, Шейфер Ліги, Ню Джерзі. Звітові змагання відбулися в рямцях „Дня Українського Народного Союзу", влаштований Комітетом Окружних Відділів УНС в стейті Ню Джерзі, під проводом інж. О. Граба.

Після цієї зустрічі і на закінчення мистецької програми з участю балетних і музичних ансамблів, головний предсідник УНСоюзу П. Лисогір урочисто вручив „січовикам" на руки капітана М. Фарміґи, Трофей, уфундований Екзекутивою УНСоюзу. Спортові зустрічі з мадярськими футболістами в минулому, кожночасно проходили для любителів футболу цікаво і завжди емоційно. Традиційно під цим оглядом пройшли й ці звітові змагання, які до речі притягнули велику кількість глядачів. Гру розпочали українські футболісти, швидким темпом і вже в 5-й хвилині відкрили конто воріт, що його здобув з гарної акції свого нападу, Іван Леонів. Легкий початок зустрічі й здобуте ведення 1:0 в дальшому ході змагань відбилося на грі, після цього, як „січовики" ощаджуючи свої сили до фіналу за чашу Райнгольда, що відбудеться в наступну п'ятницю, сповільнили швидкість, і почали більш дефензивну гру. Амбітні й працьовиті Мадяри вповні використали ці обставини й закінчили першу половину успішним вислідом 2:1.

Початкова фаза другої половини вповні нагадувала першу, одначе цим разом „січова машина" працювала з однаковою швидкістю до самого закінчення зустрічі. Після вирівнання 2:2, що його здобув М. Фарміґа в 52-й хвилині, черговi переможні голі здобули: Лужняк в 64-й, М. Фарміґа в 73-й хвилинах гри. Склад „Ч. Січі": Лісевич, Касіяненко, Панькiв, I. Паливода, Заремба, Л. Вільчак, Лужняк, Фарміґа, Вас. Каздоба, Леонів, В. Вільчак, Ілич і Дуда.

В турнірі чемпіонів „Ч. Січ" вийшла другою і здобула Трофей віце-чемпіона

В неділю 22-го серпня „Ч. Січ" взяла участь в одноденному турнірі чемпіонів, що його традиційно влаштовував Спортовий Клюб „Рома", Петерсон. Змагання турніру проходили в рівнорядних групах по 4-ри дружини на площі Вейн, в яких перші місця здобули: дебютанти „Мейджор Дивізії" Шейфер Ліги, Ню Джерзі—„Ч. Січ" і „Італіян" СК, Гарфілд. Фінал між цими суперниками, після нормального часу, закінчився нерішеною 2:2. В догривці, що відбулася майже у вечірній темноті, італійці здобули переможного голя—3:2 і цим самим осягнули звання чемпіона турніру. В грах за перше місце в групі, „січовики" здобули такі висліди:

„Ч. Січ"-„Італіянс" СК, Пассейк 0:0
„Ч. Січ"-СК „Рома", Петерсон 2:0
„Ч. Січ"-ФК Галедон 3:0

Ліговий сезон „Ч. Січі" в Мейджор дивізії Ліги Шейфера

Новий футбольний сезон усіх дивізій 60-ти членної Ліги Шейфера в стейті Ню Джерзі починається дня 19-го вересня ц. р. УСТ „Ч. Січ" буде репрезентована двома дружинами; в „Мейджор Дивізії", що є найвищою футбольною клясою Ліги і „Резервовій Дивізії", що є 4-ю дивізією. В складі II-ї дружини „Ч. Січі" виступатимуть у великій більшості молоді, здібні й надійні футболісти, власні вихованці. В складі I-ї дружини великих змін не буде, в ньому виступатимуть майже усі футболісти, що змагалися в минулому році.

Календар змагань „Ч. Січі" і Мейджор Дивізії

19-го вересня СК „Вісла"—„Ч. Січ" у Вейн
26-го вересня „Ч. Січ"—ФК „Молфетта" у Вудбрідж
3-го жовтня Ґарфілд „Юнайтед"-„Ч. Січ" у Ґарфілді
10-го жовтня „Ч. Січ"—С-катс-„Амерікенс" ФК у Вудбридж
17-го жовтня Мадярський СК-„Ч. Січ" у Ню Брансвік
24-го жовтня „Ч. Січ"-Італіян СК у Бавнд Брук
7-го листопада „Рома"-„Ч. Січ" в Петерсоні
14-го листопада „Італіян" Пассейк—„Ч. Січ" в Пассейку
28-го листопада „Ч. Січ"—Елизабет Айріш ФК у Вудбридж.

О. Твардовський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1971 р.

МОНЕССЕН, Па. Місячні збори 338-го Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься чл. прибути і вирівняти вкладки. — П. Янковський, предс., М. Куць, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6615. З фортеці варунгів залишився тільки диявол...

Я програв минулої ночі заклад з самим собою, Тарзане! Я думав, що воєнні залишки, гранати і базуки, що їх закупили люди з племени Абуззі, будуть більш небезпечними для них самих, як для їх ворогів варунгів!

Інтеліґентні африканці швидко до науки, сотнику Дикий Коте! Тепер ти зрозумієш мій острах перед днем, коли хтось дасть атомові бомби африканським списоносцям!

Дивись, пане! Ось тільки це залишилось із диявольського дому наших ворогів! Це та злюща таємна річ, якій вони вчили молодих африканців поклонятися.